

Asia: VN/28937/2021

Työryhmän mietintö pienten riita-asioiden menettelystä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän mietinnöstä pienten riita-asioiden menettelystä.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia. Pyydettyinä lausuntona Suomen Asianajajat esittää seuraavaa.

Suomen Asianajajat katsoo, että työryhmän mietintö pienten riita-asioiden menettelystä on pääosin asianmukainen ja siinä on kiinnitetty moniin olennaisiin seikkoihin, kuten tuomioistuimen tehokkaan prosessin johdon vaikutukseen oikeudenkäynnin kulkuun ja keston. Mietinnön tavoitteena on, että pienet riita-asiat käsiteltäisiin käräjäoikeudessa tehokkaasti, joutuisasti ja tavalla, joka ei aiheuttaisi asianosaisille paljon kustannuksia. Tavoite sinänsä on erittäin hyvä.

Suomen Asianajajat korostaa kuitenkin, että siviiliprosessin keston ja oikeudenkäyntikuluihin liittyvät epäkohdat edellyttäisivät laajaa tuomioistuinlaitoksen resurssointiin ja prosessin tehostamiseen liittyvää arviointia, eikä vain toimenpiteitä yhden riitatyyppin osalta.

Lisäksi Suomen Asianajajat huomauttaa, että kokenut asianajaja nopeuttaa ja selkeyttää riita-asian prosessin kulkua, eivätkä nykyisen prosessin keston ja kulujen juurisyyt liity asianajajien rooliin, kuten mietinnön perusteella voitaisiin ymmärtää. Nyt käsillä oleva pienriita-asioiden menettely ei

vaikuta oikeudenkäyntien keston ja oikeudenkäyntikustannuksien osalta kuin marginaaliseen osaan riita-asioita. Näiden pienriita-asioiden keston ja kustannuksiin on voitu varsin tehokkaasti vaikuttaa jo nyt tehokkaalla käräjäoikeuksien prosessinjohtolla.

Suomen Asianajajat katsoo, että myös pienriitamenettelyssä asianosaisella tulee olla todellinen mahdollisuus käyttää oikeustieteellisen koulutuksen saanutta asiamiestä ilman, että hänen vastattavakseen tällöin jäisivät riidan intressiin nähden kohtuuttoman suuret kulut. Pienriitamenettelyssä ei siten tule käsitellä asioita, joissa mahdollinen asiamies joutuisi käyttämään joitakin tunteja suuremman työpanoksen.

Säädöskohtaiset huomiot

1 Säädösehdotus 6 a 3 §

Lakiehdotuksen 6 a 3 §:n 2 momentin nojalla asiaa ei kuitenkaan käsitellä pienriitamenettelyssä, jos se ei ole asian laadun tai laajuuden vuoksi soveliaista. Asianosaisia on kuultava ennen tätä koskevan päätöksen tekemistä.

Suomen Asianajajat myös katsoo, että kynnys jutun siirtämisessä tavallisessa riitaprosessissa käsiteltäväksi tulee olla matalalla. Mikäli kynnys normaalimenettelyyn siirtymisessä olisi korkealla, tämä voisi yksittäistapauksessa ja laajemminkin aiheuttaa merkittävää vahinkoa vuokranantajina toimiville yksityishenkilöille, joita Suomessa on paljon. Jos vuokralainen on jättänyt vuokransa maksamatta tai aiheuttanut asunnossa vahinkoa, tällaiset vuokranantajat ovat usein ottaneet asianajajan tai lupalakimiehen hoitamaan vuokrariitaa, koska heillä ei ole aikaa eikä osaamista tällaisille jutuille. Vuokrariidan taloudellinen merkitys saattaa olla yksityishenkilölle vuokranantajana huomattava. On epätoivottavaa, jos jatkossa epäasiallisesti toimivat vuokralaiset voisivat käyttää hyväkseen sitä, että vuokranantaja ei voisi saada asianajokuluilleen korvausta. Kiistämällä perustellut vaatimukset ja esittämällä erinäisiä väitteitä vuokralaiset voisivat saada vuokranantajat suostumaan merkittäviin perusteettomiin myönnytyksiin, jos vuokranantajalla ei ole osaamista tai jaksamista hoitaa oikeudenkäyntiä itse ja asianajajan tai lupalakimiehen käyttö johtaisi siihen, että vuokranantajan vastattavaksi jäivät asianajokulut tulisivat jutulla saavutettavaan tulokseen nähden liian suuriksi. Näin ollen tavalliseen riita-asian prosessiin siirtämisen kynnyksen pitäisi olla matalalla, kun esitetyt vaatimukset ja väitteet antavat siihen aiheita.

Suomen Asianajajat katsoo, että jos asianosainen on ottanut asianajajan ja tämä esittää siirtoa asianosaisen puolesta siirtoa normaalimenettelyyn, pitäisi tällaiselle kannanotolle antaa huomattavaa merkitystä.

Suomen Asianajajat ehdottaa, että edellä mainitut asiat huomioon säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa.

2 Säädösehdotus 21 luku 8 d §

Ehdotetun 21 luvun 8 d §:n 1 momentin mukaan asiassa, joka on käsitelty pienten riita-asioiden menettelyssä, asianosainen voidaan velvoittaa korvaamaan vastapuolensa oikeudenkäyntikuluja käräjäoikeudessa enintään 300 eurolla tai, jos asiassa on toimitettu pääkäsittely, enintään 600 eurolla.

Suomen Asianajajat esittää muutoksena, että oikeudenkäyntikulujen korvauskattoja tulisi nostaa säännöksessä käräjäoikeuden osalta vähintään 600,00 euroon ja pääkäsittelyä edellyttävässä asiassa 1 200,00 euroon.

Mietinnössä on esitetty perusteena, että alemman enimmäiskorvauksen asettaminen juuri 300 euroksi perustuu käsitykseen siitä, että se riittäisi 1–2 tuntiin oikeudellista apua. Mietinnössä viitataan vuonna 2019 tehtyyn tutkimukseen, jonka mukaan avustajan mediaanituntiveloitus käräjäoikeudessa pääkäsittelyssä ratkaistuissa riita-asioissa oli 210 euroa (Sarasoja – Carling 2020, s. 3) sekä vuonna 2017 tehtyyn tutkimukseen, jossa asianajopalveluiden keskimääräinen arvonlisäveroton tuntihinta yksityishenkilöille oli 200 euroa ja yritysasiakkaille 210 euroa (Asianajajatutkimus 2017).

Suomen Asianajajat toteaa, että asianajopalkkioiden tuntihinnat ovat tutkimushetkestä vuodesta 2019 nousseet kuuden vuoden aikana, eivätkä ehdotetut oikeudenkäyntikulukatot perustu tämän hetken palkkiotasoon. Asianajopalkkioiden taso tulee oletettavasti yleisen elinkustannusten nousun myötä nousemaan myös tulevaisuudessa. Lisäksi ajatus siitä, että edes suhteellisen yksinkertaisessa vuokra-asiassa 1–2 tunnin oikeudellinen apu olisi riittävä jutun hoitamiseen, ei vastaa todellisuutta. Näin ollen Suomen Asianajajat ehdottaa korvauskattojen nostamista edellä todetusti.

Enne Heidi
Suomen Asianajajat